

רשויות הממשל מקבלות יום יום החלטות וביניהן כאלה שיש להן השפעה משמעותית על המדינה ואזרחיה. תהליך תקין של קבלת החלטות, דרוש שיתבסס על עבודת מטה יסודית הבנויה על דיונים ממצים שנשמכים על מירב המידע והנתונים בנושא בו מדובר ועל שיקולים רלוונטיים. עבודת מטה ראויה כוללת גם תכנון לטווח ארוך, תוך קביעת יעדים וסדרי עדיפויות ונקיטת צעדים המתחייבים מראייה כזו בעוד מועד.

פרקים בדוח זה מראים שהדרישות האמורות טרם הופנמו דיים. הדוח מעלה ליקויים יסודיים בהליכי התכנון וההקמה של ישובים חדשים, ובכלל זה בעבודת המטה לקראת קבלת החלטות של הממשלה על הקמת יישובים. גם בתכנון ובשיקול של קרקע המיועדת לבנייה למגורים הועלו ליקויים, וביניהם ליקויים בעמידה ביעדים שקבעה הממשלה. ליקויים משמעותיים נמצאו גם בתהליך קבלת ההחלטות של פרויקט מרכזי להקמת מערכת מחשוב רוחבית כוללת במשרדי הממשלה – פרויקט המרכב"ה.

תקציב המדינה הינו למעשה הפרוגרמה המרכזית לעבודת הממשלה. הוא כלי ניהולי מרכזי של הממשלה, שאמור לתת ביטוי למדיניות, ליעדים ולסדרי העדיפויות הלאומיים. הכנתו בתהליך תקין, מקצועי ומושכל היא הבסיס לקבלת החלטות וקביעת המדיניות בראיה לטווח קצר ולטווח ארוך. כלי זה אמור גם לשמש לבדיקת הקשר שבין ההוצאות שנעשו לבין התוצאות שהושגו.

גם בהכנתו של התקציב נמצאו ליקויים משמעותיים. הביקורת על תהליך ההכנה והעדכון של תקציב המדינה הצביעה על כך שהממשלה לא השכילה לעשות בו שימוש ראוי כמתחייב מהעקרונות האמורים, ולכן תמונת המצב המצטיירת היא שהתקציב לא מבטא כנדרש את היעדים, את סדרי העדיפויות ואת מידת השגתם. זאת ועוד, הן מקבלי החלטות והן הציבור לא יודעים אילו תוצאות ותפוקות הושגו באמצעות ההוצאות שנעשו ועד כמה הן תרמו לקידום המשק והחברה בישראל.

בדוח זה בחנתי את סדרי קליטתם ותפקודם של עוזרי השרים ויועציהם במשרות אמן. המדובר בכ-300 משרות ויותר. מהבדיקה עלו חריגות רבות של העוזרים והיועצים מסדרי מינהל תקין ואף מקרים לא מעטים של פעילות פוליטית - אישית ומפלגתית, אסורה; הדוח עומד על קשיים של המשרדים הממשלתיים לקיים על עובדים אלה בקרה נאותה ועל הצורך בהסדרה מקיפה של הנושא.

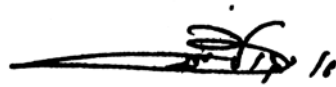
דוח זה כמו דוחות קודמים מצביע, על מינויים פוליטיים ובלתי תקינים, ועל כך ש"שומרי סף" פנימיים לא עמדו בפרץ.

במועד כתיבת שורות אלה אישרה ועדת שרים לענייני חקיקה הצעת חוק שעלולה ליתן הכשר למינויים פוליטיים בשירות המדינה, אשר יבואו לקיצם, עם סיום כהונתו של השר הממנה.

אם תתקבל הצעת חוק זו עלול הדבר להביא לפגיעה קשה במינהל, לפגיעה באמון הציבור בו, ולקטיעת הרצף הניהולי עם חילופי השלטון. למסקנה כי מינויים פוליטיים בישראל לא נועדו להגשים מטרות ענייניות - יש אחיזה איתנה במציאות הישראלית. מינויים פוליטיים בארץ משמשים כדי לחלק טובות הנאה למקורבים.

0

דוח זה, הוא הדוח השנתי האחרון שיתפרסם בתקופת כהונתי. עם סיום תפקידי אני מביע תקווה, כי הממשל והמינהל הציבורי יטו אוזן קשובה יותר לדוחות מבקר המדינה למען שיפור המינהל וייעולו, ולמען רווחת האזרח.

אליעזר גולדברג

מבקר המדינה

ונציב תלונות הציבור

ירושלים, כטי' בניסן התשס"ה

8 במאי 2005